

Силабус із дисципліни за вибором «Актуальні питання нефрології»

1. Загальна інформація	
Назва факультету	Медичний факультет №2
Освітня програма (галузь, спеціальність, рівень вищої освіти, форма навчання)	22 Охорона здоров'я, 222 «Медицина», другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Навчальний рік	2023-2024
Назва дисципліни, код (електронна адреса на сайті ЛНМУ імені Данила Галицького)	Актуальні питання нефрології ВБ 1.86 https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-vnutrishnoyi-medysyny-1
Кафедра (назва, адреса, телефон, e-mail)	Внутрішньої медицини №1 79010, м. Львів, вул. Ю. Руфа, 4 тел./факс: +38(032)276-97-63 kaf_internalmed_1@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри (контактний e-mail)	Проф. Абрагамович Орест Остапович docorest@gmail.com
Рік навчання (рік, на якому реалізується вивчення дисципліни)	6 курс
Семестр (семестр, у якому реалізується вивчення дисципліни)	XI
Тип дисципліни/модулю (обов'язкова/вибіркова)	Вибіркова
Викладачі (імена, прізвища, наукові ступені і звання викладачів, які викладають дисципліну, контактний email)	Д. мед. н., проф. Абрагамович Орест Остапович docorest@gmail.com К. мед. н., доц. Панасюк Марія Тарасівна bonus98@gmail.com К. мед. н., доц. Пляцко Михайло Григорович drplzk@gmail.com К. мед. н., доц. Кристопчук Соломія Ананіївна solokrysto@gmail.com К. мед. н., доц. Білоус Зоряна Олегівна zoryanabilous@gmail.com К. мед. н., доц. Лещук Ярина Любомирівна yaryna66@ukr.net К. мед. н., доц. Толопко Соломія Ярославівна solomia_tol@ukr.net К. мед. н., доц. Фармага Марта Любомирівна martafarmaha@gmail.com К. мед. н., доц. Ферко Марія Романівна marija353@email.ua К. мед. н., доц. Фаюра Оксана Петрівна fayurchuk@ukr.net К. мед. н., доц. Циганик Ліля Володимирівна ltsyhanyk@gmail.com К. мед. н., ас. Гута Соломія Іванівна solomia.guta@gmail.com К. мед. н., ас. Іваночко Руслана Богданівна ruslana.ivanochko07@gmail.com К. мед. н., ас. Корнійчук Ірина Юріївна irina_korniychuk@ukr.net

	<p>К. мед. н., ас. Федець Ангела Богданівна anhelafed@gmail.com</p> <p>К. мед. н., ас. Яцкевич Остап Ярополкович yaoya@ukr.net</p> <p>Ас. Дробінська Наталія Вікторівна doktornataliia@gmail.com</p> <p>Ас. Кобак Любов Орестівна k_liubov@ukr.net</p> <p>Ас. Чемес Вікторія Вікторівна viktoriya0001@gmail.com</p>
Erasmus так/ні (доступність дисципліни для студентів у рамках програми Erasmus+)	Так
Особа, відповідальна за силабус (особа, якій слід надавати коментарі стосовно силабуса, контактний e-mail)	<p>Проф. Абрагамович Орест Остапович docorest@gmail.com</p> <p>К. мед. н., доц. Білоус Зоряна Олегівна zorvanabilous@gmail.com</p>
Кількість кредитів ЄКТС	3,0 кредити
Кількість годин (лекції/ практичні заняття/ самостійна робота студентів)	90 год (0 л./36 пр./54 СРС)
Мова навчання	Українська/англійська
Інформація про консультації	Консультації проводяться за потребою
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро... (у разі потреби)	КНП ЛОР "Львівська обласна клінічна лікарня", 79010, м. Львів, вул. Ю. Руфа, 4 тел./факс: +38(032)276-97-63
2. Коротка анотація до курсу	
<p>Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитно-трансферною системою організації навчального процесу (ЄКТС).</p> <p>Впродовж останніх років у світі спостерігається значне зростання кількості хвороб нирок, які є причиною збільшення частоти інвалідизації, втрати працездатності, значно погіршують якість та вкорочують тривалість життя пацієнтів. Своєчасна діагностика є запорукою успішного лікування, адже від знань лікаря, володіння практичними навичками, ретельності та точності дослідження нирок значною мірою залежить своєчасність та правильність встановлення діагнозу, ефективність лікування.</p> <p>Програма курсу «Актуальні питання нефрології» на 6 курсі передбачає удосконалення знань з актуальних питань теорії та практики основних хвороб нирок з метою покращення лікування, профілактики, якості життя та здоров'я населення.</p>	
3. Мета і цілі курсу	
<p>1. Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні питання нефрології» є формування здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів хвороб, невідкладних станів та хвороб, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.</p> <p>2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні питання нефрології» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати предмет і завдання дисципліни «Актуальні питання нефрології»; • мати уявлення про будову і функції нирок; • класифікувати хвороби нирок; визначати стадію хронічної хвороби нирок; • проводити опитування і клінічне обстеження хворих із хворобами нирок і аналізувати їх результати; • визначати етіологічні та патогенетичні чинники хвороб нирок; • аналізувати типові клінічні ознаки, виявляти клінічні варіанти та ускладнення хвороб нирок; • призначати лабораторне та інструментальне обстеження хворих з хворобами нирок; • на підставі оцінки результатів лабораторного та інструментального обстеження, проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати та встановлювати клінічний діагноз хвороб нирок; • визначати необхідний режим праці та відпочинку під час лікування хвороб нирок; • визначати необхідне лікувальне харчування під час лікування хвороб нирок; • визначати принципи та характер лікування під час лікування хвороб нирок; • призначати лікування, в тому числі прогноз-модифікуюче, хвороб нирок; • оцінювати прогноз та працездатність хворих із хворобами нирок; • визначати тактику профілактичних заходів для попередження ураження нирок; • виконувати медичні маніпуляції; • вести медичну документацію; • дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності. <p>3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП).</p>	

Згідно з вимогами ОПП дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

- *інтегральна*:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини.

Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- *загальні (ЗК)*:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активновідпочинку та ведення здорового способу життя.

- *спеціальні (фахові, предметні) (ФК)*:

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

ФК7. Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

ФК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

4. Пререквізити курсу

Міждисциплінарні зв'язки базуються на вивченні студентами анатомії людини, медичної біології, гістології, цитології та ембріології, патоморфології, фізіології, патофізіології, біоорганічної та біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, радіології та радіаційної медицини, пропедевтики внутрішньої медицини та внутрішньої медицини.

5. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні

та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміння обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПРН 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
ПРН 16. Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
ПРН 17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН 18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.
ПРН 21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефхівців.
ПРН 26. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.
ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

Список результатів навчання

	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
Категорія: Зн– знання Ум–уміння К– компетентності АВ– автономність та відповідальність	Результати навчання визначають, що студент повинен знати, розуміти та вміти виконувати, після завершення вивчення дисципліни. Результати навчання впливають із заданих цілей навчання. Для зарахування дисципліни необхідно підтвердити досягнення кожного результату навчання.	Символ коду Програмного результату навчання (ПРН) у Стандарті вищої освіти
Зн-1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності.	ПРН-1
Ум-1	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	
К-1	Навички подальшого професійного навчання	
АВ-1	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.	
Зн-2	Мати знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.	ПРН-2
Ум-2	Вміти проаналізувати проблеми фундаментальних і клінічних біомедичних наук	
К-2	Здатність до визначення необхідного переліку задач фундаментальних і клінічних біомедичних наук	
АВ-2	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінки задач фундаментальних і клінічних біомедичних наук	

Зн-3	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень	ПРН-3
Ум-3	Уміти критично осмислити проблеми у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.	
К-3	Здатність аналізувати проблеми у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.	
АВ-3	Нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності висвітлення проблеми у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.	
Зн-4	Знати провідні клінічні симптоми та синдроми; стандартні методики діагностики.	ПРН-4
Ум-4	Вміти виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи.	
К-4	Здатність до, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання	
АВ-4	Нести відповідальність за встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання	
Зн-5	Знати алгоритми роботи з пацієнтом.	ПРН-5
Ум-5	Уміти збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта.	
К-5	Здатність до оцінки результатів лабораторних та інструментальних досліджень	
АВ-5	Нести відповідальність за повноцінність зібраної інформації про пацієнта.	
Зн-6	Знати принципи встановлення остаточного клінічного діагнозу.	ПРН-6
Ум-6	Вміти встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я.	
К-6	Здатність до встановлення алгоритму щодо формулювання остаточного клінічного діагнозу	
АВ-6	Нести відповідальність за формулювання остаточного клінічного діагнозу	
Зн-7	Знати стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень	ПРН-7
Ум-7	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо діагнозу хворого	
К-7	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів	
АВ-7	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень	
Зн-8	Знати головні клінічні синдроми або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.	ПРН-8
Ум-8	Вміти визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.	
К-8	Володіти навичками взаємодії, щодо визначення головного клінічного синдрому або причини чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого щодо прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.	
АВ-8	Нести відповідальність за своєчасність визначення головного клінічного синдрому або причини чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.	
Зн-9	Знати принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах.	ПРН-9
Ум-9	Уміти визначити характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	
К-9	Здатність до комунікації щодо характеру та принципів лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами	
АВ-9	Нести відповідальність за якість призначеного лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах	
Зн-10	Знати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, існуючі алгоритми та стандартними схеми.	ПРН-10
Ум-10	Уміти визначити необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	

К-10	Здатність до визначення режиму праці, відпочинку та характеру харчування під час лікування хвороб	
АВ-10	Нести відповідальність за обґрунтованість до визначення режиму праці, відпочинку та характеру харчування під час лікування хвороб	
Зн-11	Знати тактику надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.	ПРН-14
Ум-11	Уміти надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.	
К-11	Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.	
АВ-11	Нести відповідальність за якість надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.	
Зн-12	Знати раціональні медичні маршрути пацієнтів.	ПРН-16
Ум-12	Вміти формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів.	
К-12	Здатність комунікувати з колегами задля формування раціональних медичних маршрутів пацієнтів	
АВ-12	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо формування раціональних медичних маршрутів пацієнтів	
Зн-13	Знати принципи виконання медичних маніпуляцій в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві.	ПРН-17
Ум-13	Уміти виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.	
К-13	Здатність до комунікації щодо проведення медичних маніпуляцій в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві	
АВ-13	Нести відповідальність за проведення медичних маніпуляцій в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві	
Зн-14	Знати які обмеження життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності потребують оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо.	ПРН-18
Ум-14	Уміти визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо.	
К-14	Здатність до оцінювання обмеження життєдіяльності особи та тривалості її непрацездатності	
АВ-14	Нести відповідальність за оцінювання обмеження життєдіяльності особи та тривалості її непрацездатності	
Зн-15	Знати протиепідемічні та профілактичні заходи, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.	ПРН-19
Ум-15	Уміти виконувати протиепідемічні та профілактичні заходи, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.	
Ум-16	Уміти відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.	ПРН-21
Ум-17	Вміти застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.	ПРН-22
АВ-15	Нести відповідальність за зрозуміле і однозначне донесення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців	ПРН-25
АВ-16	Нести відповідальність за забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.	ПРН-26
Ум-18	Уміти вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.	ПРН-27
К-15	Дотримуватись вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності	ПРН-28
АВ-17	Нести відповідальність за дотримання вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	

6. Формат і обсяг курсу

Формат курсу - очний	Кількість годин	Кількість груп
Вид занять		
лекції	0	
практичні	36	
семінари	0	
самостійні	54	

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання
П-1 (практичне заняття 1)	Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування. Методи дослідження у хворих з хворобами нирок. Анатомія і функції нирок	Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування. Основні та додаткові методи дослідження, що використовуються для діагностики хвороб нирок. Анатомічна будова нирок. Функції нирок.	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
П-2	Протеїнурія. Нефротичний синдром	Причини виникнення протеїнурії, нефротичного синдрому. Особливості клінічного перебігу. Диференційна діагностика та принципи лікування.	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6

П-3	Нефритичний синдром	Причини виникнення нефритичного синдрому. Особливості клінічного перебігу. Диференційна діагностика та принципи лікування.	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
П-4	Швидкопрогресивний гломерулонефрит	Причини виникнення швидко прогресивного гломерулонефриту. Особливості клінічного перебігу. Диференційна діагностика та принципи лікування.	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
П-5	Гостре пошкодження нирок. Лікування залежно від стадії хвороби	Класифікація гострого пошкодження нирок. Причини виникнення. Особливості клінічного перебігу залежно від стадії хвороби. Диференційна діагностика та принципи лікування залежно від стадії хвороби.	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
П-6	Консервативне лікування хворих з хронічною хворобою нирок. Методи замісної терапії у хворих з хронічною хворобою нирок	Консервативне лікування хворих з хронічною хворобою нирок. Методи замісної терапії у хворих з хронічною хворобою нирок	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
СРС-1 (самостійна робота 1)	Підготовка до практичного заняття за темою «Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування. Методи дослідження у нефрологічних хворих. Анатомія і функції нирок»	Підготовка до практичного заняття за темою «Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування. Методи дослідження у нефрологічних хворих. Анатомія і функції нирок»	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
СРС-2	Підготовка до практичного заняття за темою «Протеїнурія. Нефротичний синдром»	Підготовка до практичного заняття за темою «Протеїнурія. Нефротичний синдром»	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
СРС-3	Підготовка до практичного заняття за темою «Нефритичний синдром»	Підготовка до практичного заняття за темою «Нефритичний синдром»	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
СРС-4	Підготовка до практичного заняття за темою «Швидкопрогресивний гломерулонефрит»	Підготовка до практичного заняття за темою «Швидкопрогресивний гломерулонефрит»	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
СРС-5	Підготовка до практичного заняття за темою «Гостре пошкодження нирок. Лікування залежно від стадії хвороби»	Підготовка до практичного заняття за темою «Гостре пошкодження нирок. Лікування залежно від стадії хвороби»	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6
СРС-6	Підготовка до практичного заняття за темою «Консервативне лікування хворих з хронічною хворобою нирок. Методи замісної терапії у хворих з хронічною хворобою нирок»	Підготовка до практичного заняття за темою «Консервативне лікування хворих з хронічною хворобою нирок. Методи замісної терапії у хворих з хронічною хворобою нирок»	Зн-1-10 Ум-1-10 К-1-8 АВ-1-6

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) практичні заняття, б) самостійна робота студентів. Тематичні плани практичних занять та самостійної роботи розкривають проблемні питання хвороб нирок. Практичні заняття проводять на клінічних базах кафедри. Методика організації практичних занять з дисципліни за вибором «Актуальні питання нефрології» передбачає використання:

- 1) контролю початкового рівня знань за допомогою тестових запитань, складених у форматі запитання з 5 варіантами відповіді, з яких 1 – правильна та перевірки робочих зошитів;
- 2) ситуаційних задач та клінічних випадків за темою заняття або курації хворих з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів;
- 3) результатів додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних) і параметрів, що характеризують функції організму людини, які застосовуються під час діагностики і проведення диференційного діагнозу хвороб нирок, розгляд яких передбачений темою практичного заняття;
- 4) контролю засвоєння практичних навичок і медичних маніпуляцій.
- 5) контролю кінцевого рівня знань за тестовими завданнями.

Самостійна та індивідуальна робота студентів є складовою частиною навчальної діяльності з дисципліни за вибором «Актуальні питання нефрології» і входить до кредитів ЄКТС дисципліни в цілому. Вона включає:

- підготовку до практичних занять;
- виконання і захист ІСРС (доповідь реферату на практичному занятті; доповідь на клінічних конференціях баз кафедр; написання тез, статей; огляд наукової літератури за темами);
- оволодіння практичними навичками;
- підготовку до підсумкового контролю;
- написання робочого зошита за темою заняття.

Викладачі кафедри забезпечують можливість здійснювати самостійну роботу. Під час практичних занять та

підсумкового контролю проводять контроль та оцінку її виконання.

Кафедра внутрішньої медицини має право вносити зміни до навчальної програми у межах до 15,0 %.

Підсумковий контроль складається на останньому практичному занятті викладачу кафедри відповідно до графіка, затвердженого на навчально-методичній нараді кафедри. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок за весь цикл дисципліни.

Для тих студентів, які хочуть поліпшити оцінку з дисципліни, по завершенню вивчення дисципліни, навчальним планом передбачено термін для перекладання.

Якщо немає можливості забезпечити курацію пацієнтів із хворобами за темою заняття, студенти розглядають клінічні випадки із хворобами відповідної теми. Доценти/асистенти слідкують за тим, щоб кожен студент отримав необхідну компетенцію в наступних областях: розпитування хворого, клінічне обстеження, усна доповідь, прийняття діагностичних рішень та визначення лікувальної тактики (критичне мислення), заповнення документації.

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Проведення поточного контролю під час навчальних занять має відбуватися на основі тестового контролю, вирішення ситуаційних задач, поточного опитування, обстеження хворого чи розбору клінічного випадку, та самостійної роботи, після чого студенту виставляється комплексна оцінка. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Остаточна оцінка за поточну навчальну діяльність виставляється за 4-ри бальною (національною) шкалою.

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
Зн-1-10, Ум-1-10, К-1-8, АВ-1-6	П-1-10, СРС-1-10	тестовий контроль, розв'язання ситуаційних задач, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції нирок, визначення лікувальної тактики хворого, демонстрація практичної навички, звіт про виконану самостійну роботу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання теоретичного матеріалу мають суттєві помилки, відсутня домашня самопідготовка, вихідний тестовий контроль знань написаний менше 60,0 %, незадовільне обстеження хворого (незадовільна оцінка за практичні навички), основна контрольна робота з вивченої теми написана на незадовільну оцінку, студент робить помилки, що можуть призвести до смерті хворого – незадовільно; 2. Знання теоретичного матеріалу мають помилки, які, проте, не можуть викликати смерть хворого, вихідний тестовий контроль написаний на 60,0-74,0 %, задовільна оцінка за виконані практичні навички, контрольна робота з вивченої теми написана на задовільну оцінку, студент робить помилки, які ведуть до здовження діагностичного пошуку, але не загрожують життю хворого – задовільно; 3. Знання теоретичного матеріалу без помилок, відповідає програмі, вихідний тестовий контроль написаний на 75,0-89,0 %, оцінка «добре» за виконані практичні навички, контрольна робота з вивченої теми написана на оцінку «добре», студент не робить помилок – добре. 4. Знання теоретичного матеріалу без помилок, відповідає програмі, з базових дисциплін відмінні знання, які студент може використати в терапії, вихідний тестовий контроль написаний на 90,0 % та більше, оцінка «відмінно» за виконані практичні навички, контрольна робота з вивченої теми написана на оцінку «відмінно», студент не робить помилок, вмє обстежити пацієнта, протрактувати результати обстежень та призначити сучасне, індивідуальне, з дозуванням лікування – відмінно.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру (залік) за 200-бальною шкалою	
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ЄКТС	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність	
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-ри бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів»	Максимальна кількість балів - 200. Мінімальна кількість балів - 120.

9. Політика курсу

Навчальна дисципліна є вибірковою для студентів спеціальності «222 Медицина». Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навиками і компетентностями з дисципліни. При цьому обов'язково враховується присутність та активність студента під час практичних занять.

Ліквідація заборгованостей за наслідками семестрового контролю проводиться під контролем деканату факультету згідно з графіком, затвердженим деканом факультету.

Для високої ефективності навчального процесу студент зобов'язаний виконувати наступні правила:

- відвідувати практичні заняття відповідно до розкладу;
- не запізнюватися на заняття;
- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку університету;
- не розмовляти під час занять;
- відключати мобільний телефон;
- не пропускати заняття без поважних причин;
- своєчасно і старанно виконувати поставлені завдання;
- не списувати і не користуватися плагіатом;
- бути ввічливим і доброзичливим до одногрупників і викладачів;
- бути пунктуальним і обов'язковим.

10. Література

1. Внутрішні хвороби. Підручник заснований на принципах доказової медицини 2018/19. Видавництво Практична Медицина, Краків, Польща – 1632с.
2. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: підручник. За ред. Л.В. Глушка, С.В. Федорова, І.М. Скрипника та ін. 2019. 584 с.
3. Внутрішня медицина: poradnik лікарю загальної практики: навчальний посібник. А.С. Свінціцький, О.О. Абрагамович, П. М. Боднар та ін. К.: ВСП «Медицина»; 2014. 1272 с.
4. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 р. № 89. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої) та третинної (високо спеціалізованої) медичної допомоги. Лікування пацієнтів з хронічною хворобою нирок V стадії: діагностика стану та корекція порушень фосфорно-кальцієвого обміну.
5. Михалко Я. О., Чопей І. В. Методи дослідження в нефрології. Методичні рекомендації. Ужгород. 2011. 46 с.
6. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Том 2. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга. 2017. 784 с.
7. Пиріг Л.А., Іванов Д.Д., Таран О.І. та ін. Нефрологія: національний підручник. За ред. Л.А. Пиріго, Д.Д. Іванова. Донецьк: Заславський О. Ю.; 2014. 292 с.
8. Посібник з внутрішніх хвороб. У 10-ти частинах. 3-є вид. За ред. О.О. Абрагамовича, Л.В. Глушка, А.С. Свенціцького. Львів: Атлас; 2004. Т.2. 725 с.
9. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін. 27-е вид. За ред. Мостового Ю. М. Київ, Центр ДЗК. 2020. 800 с.
10. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії: довідник-посібник. За ред. Ю. М. Мостового. Вінниця. 20-те вид., доп. і перероб. К.: Центр державного земельного кадастру; 2016. 688 с.
11. Таран О. І. Кардіоваскулярні ускладнення (захворювання) при хронічній нирковій недостатності. Частина I. Новостимедицини и фармации в Украине. 2016. № 1 (561). С. 28–29.
12. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої) та третинної (високо спеціалізованої) медичної допомоги при лікуванні пацієнтів з хронічною хворобою нирок V стадії інтермітуючого гемодіалізу. 2016.
13. Хронічна хвороба нирок: раннє виявлення та лікування хронічного захворювання нирок дорослих в галузі первинної та вторинної медичної допомоги / NICE, 2014. Новостимедицини и фармации в Украине. 2016. № 1 (561). С. 16–18.
14. Davidson's Principles and Practice of Medicine 23rd Edition. Editors: Stuart Ralston, Ian Penman, Mark Strachan Richard Hobson. Elsevier. - 2018. - 1440 p.
15. USMLE Step 2 CK Lecture Notes 2017: Internal Medicine (Kaplan Test Prep). - 2016. - Published by Kaplan Medical. - 474 pages.

Медичні журнали: „Львівський клінічний вісник”, „ActaMedicaLeopolensia”, „Доктор”, „Мистецтво лікування”, „Медицина світу”, „Лікарська справа”, „Ліки України”, „Український терапевтичний журнал”, „Український медичний часопис”, „ActaMedicaLeopoliensia”, „Science”, „Therapia”.

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

- 1) конспект або розширений план лекцій
- 2) плани практичних занять
- 3) завдання для самостійного роботи
- 4) методичні вказівки/рекомендації для студентів і викладачів
- 5) алгоритми лікування та надання невідкладної допомоги (відповідно до стандартів доказової медицини)
- 6) алгоритми виконання практичок навичок, медичних маніпуляцій, відеофільми
- 7) результати лабораторних та інструментальних методів досліджень
- 8) муляжі, фантоми тощо
- 9) симулятори, електронні довідники, комп'ютери з відповідним інформаційним забезпеченням
- 10) питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю.

Обладнання:

1. Імуноферментний фотометр («BioTek», США)
2. АВРМ-04 (добовий моніторинг артеріального тиску) («Meditech» Ltd., Угорщина)
3. Добовий монітор артеріального тиску та електрокардіосигналів SDM 23 (ТОВ «ІКС-Техно», Київ, Україна)
4. Sonost 2000 (діагностика остеопору денситометричним методом) («Osteosys», Південна Корея)
5. Пульсоксиметр «NANOX echo». («MedLab», Німеччина)
6. Реєстратор добової електрокардіограми за Холтером В16600-12 (Heacoltd.)

7. Електрокардіограф ELI 230 (Mortara, Milwaukee, США)
8. Електрокардіограф «БІОМЕД» BE 300 (ShenzhenComenMedicalInstrumentsCo., Ltd., China)
9. Сканер ультразвуковий діагностичний UGEO H60 (SamsungMedisonCo., Ltd.)
10. Монітор пацієнта G3D (GeneralMeditech, Inc.) (3 шт.)
11. Шприцевий насос SN 50 F66 (SINO Medical-DeviceTechnologyCo., Ltd.) (2 шт.)
12. Центрифуга лабораторна CM-6MT з ротором 6M 02 (ELMI Ltd.)
16. PowerHeart AED G3 pro (automatedexternaldefibrillation) (CardiacScienceCorp., Bothell, USA)

12. Додаткова інформація

На кафедрі функціонує науковий гурток кафедри. Кожен викладач готує студента для участі у науковій конференції. Практичні заняття проводяться на клінічних базах кафедри внутрішньої медицини № 1.

посилання на веб-сторінку кафедри:

<https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-vnutrishnoyi-medytsyny-1>

13. Додатки

Список 1 (синдроми та симптоми)

- 1) артеріальна гіпертензія
- 2) артеріальна гіпотензія
- 3) гарячка
- 4) дизурія
- 5) набряковий синдром
- 6) поліурія
- 7) сечовий синдром

Список 2 (хвороби)

II. Хвороби сечостатевої системи:

- 1) амілоїдоз нирок
- 2) вроджені вади розвитку сечової системи
- 3) гломерулонефрити
- 4) дисметаболичні нефропатії
- 5) нефротичний синдром
- 6) новоутворення нирки, сечових шляхів і передміхурової залози
- 7) пієлонефрити
- 8) сечокам'яна хвороба
- 9) тубулоінтерстиційний нефрит
- 10) уретрит
- 11) хронічна хвороба нирок
- 12) цистити

Список 3 (невідкладні стани):

- 1) гіпертензивний криз
- 2) гостра затримка сечі
- 3) гостре пошкодження нирок
- 4) ниркова коліка
- 5) шоки

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження):

- 1) аналіз сечі за Зимницьким
- 2) аналіз сечі за Нечипоренком
- 3) протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн
- 4) ліпіди та ліпопротеїди крові та їх фракції
- 5) креатинін, сечовина крові та сечі, швидкість клубочкової фільтрації
- 6) електроліти крові
- 7) амінотрансферази крові
- 8) коагулограма
- 9) сечова кислота крові
- 10) загальний аналіз крові
- 11) загальний аналіз сечі
- 12) загальний імунологічний профіль крові
- 37) рентгеноконтрастна ангіографія
- 38) методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи

Список 5 (медичні маніпуляції):

- 1) проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне, внутрішньо-кісткове)
- 2) забезпечувати периферичний венозний доступ
- 3) вимірювати артеріальний тиск
- 4) проводити катетеризацію сечового міхура м'яким зондом
- 5) визначати групи крові, резус-належність
- 6) переливати компоненти крові і кровозамінники
- 7) взяття мазків для бактеріоскопічного, бактеріологічного та цитологічного досліджень

Укладачі силабуса:

д. мед. н., проф. Абрагамович О. О.; к. мед. н., доц. Білоус З. О.; ас. Дробінська Н. В.

Завідувач кафедри

д.мед. н., проф. Абрагамович О. О.